

koalicja
ratujmy
rzeki

Czas na Odrę

Odra #TematRzeka

17.08.2022 > wezwanie do ZMIAN

Czas na zmiany!

Katastrofa ekologiczna na Odrze pokazała nie tylko opieszałość i niekompetencję władz, ale też potrzebę radykalnej naprawy zarządzania ochroną środowiska i gospodarką wodną w Polsce. Każdy kryzys jest bolesną lekcją. Nie wystarczą przeprosiny Premiera RP i symboliczne dymisje. Ważne by wspólnie, z udziałem debaty publicznej, wykorzystać kryzys do potrzebnych i rzeczywistych systemowych zmian!

Jako polskie organizacje ekologiczne działające w Koalicji Czas na Odrę oraz Koalicji Ratujmy Rzeki **ŻĄDAMY:**

NATYCHMIASTOWEGO WSTRZYMANIA WSZELKICH PRAC I PLANÓW REGULACYJNYCH na Odrze. Przedłużający się brak informacji o głównym źródle katastrofy oraz opinie ekspertów o możliwej kumulacji wielu jej przyczyn – w tym uruchomienia zanieczyszczeń z osadów dennych w czasie trwających na dużą skalę prac regulacyjnych - wskazują na pilną potrzebę ich wstrzymania. Wstrzymanie to trwać powinno co najmniej do czasu wyjaśnienia przyczyn katastrofy i zaplanowania odbudowy ekosystemu rzeki. Środki na szkodliwe i nieuzasadnione prace regulacyjne (*Załącznik) powinny być przekierowane na ochronę rzeki, odtwarzanie jej zasobów biologicznych oraz bezpieczeństwo mieszkańców doliny Odry.

PILNEGO PRZYGOTOWANIA I WDROŻENIA PROGRAMU RENATURYZACJI doliny Odry. Trwająca katastrofa ekologiczna na Odrze to nie tylko najbardziej widoczne martwe ryby, ale również zniszczenie wielu innych organizmów i zaburzenie równowagi ekosystemu rzeki. Dla ratowania sytuacji potrzebny jest wypracowany na bazie wiedzy naukowej i w gronie ekspertów program renaturyzacji Odry oraz zwiększenia jej odporności na sytuacje kryzysów antropogennych i klimatycznych. Możliwość takich działań wskazał już wydany przez organizacje ekologiczne w roku 2000 Atlas obszarów zalewowych Odry <http://atlas.odra.pl/>

OBJĘCIA RZEK SIECIĄ STAŁEGO MONITORINGU poprzez zainstalowanie na wszystkich ważniejszych rzekach w Polsce automatycznych stacji pomiaru podstawowych parametrów fizyko-chemicznych z systemem przesyłania danych.

SYSTEMOWEGO WZMOCNIENIA SŁUŻB OCHRONY ŚRODOWISKA. W czasie katastrofy ekologicznej zawiodły polskie służby i system monitorujący jakość środowiska, w tym wód.

Przypominamy, że w 2019 roku odebrano kompetencje w zakresie zarządzania wodami, w tym rzekami, Ministerstwu Środowiska i Klimatu i przekazano je do Ministerstwa Infrastruktury, które nie jest w stanie zadbać o stan polskich rzek i wód, a jest skoncentrowane na realizacji inwestycji hydrotechnicznych i żeglugowych.

Pomimo zaangażowania pracowników różnych instytucji nie udało się do tej pory zidentyfikować źródła katastrofy na Odrze. Zaistniała sytuacja kryzysowa wskazuje na potrzebę znaczącego wzmocnienia służb monitorujących środowisko – zarówno w zakresie finansowym, jak i sprzętowym i kompetencyjnym. W Polsce powinny działać służby państwowe w randze służb policyjnych potrafiące skutecznie przeciwdziałać przestępczym działaniom na szkodę środowiska i ludzi.

Gospodarowanie wodami, w tym i rzekami, powinno być domeną Ministerstwa Środowiska a nie być rozproszone w Ministerstwie Infrastruktury. Rozwiązaniem niwelującym rozmycie kompetencyjne i problemy w komunikacji pomiędzy poszczególnymi organami mogłoby być utworzenie agencji ochrony środowiska łączącej kompetencje GDOŚ, GIOŚ i KZGW PGW WP (w zakresie ochrony wód).

Bezwzględnej zmiany wymaga sposób komunikacji i informowania o zagrożeniach dla przyrody i ludzi związanych z katastrofami. Informacje muszą być rzeczowe, oparte na wiedzy naukowej. Wyniki badań i prób dotyczących skażenia winny być publicznie dostępne w czytelny sposób wraz z komentarzami fachowców.

Zaistniała katastrofa ekologiczna jest okazją do rewizji priorytetów w zarządzaniu wodami w Polsce i przekierowaniu środków finansowych na przyjazny naturze i ludziom, odporny na zmiany klimatu i zdarzenia losowe rozwój dolin rzecznych. W związku z katastrofą odrzańską należy zrewidować aktualizację Planów Gospodarowania Wodami, rezygnując z kosztownych prac regulacji rzek i budowy dróg wodnych na rzecz wdrożenia programu naprawczego dla Odry i Krajowego Programu Renaturyzacji Wód Powierzchniowych.

Celem powyższych działań powinna być ochrona ludzi oraz zwiększenie odporności ekosystemów, zmniejszenie zagrożenia powodzią i suszami, rozwój oferty turystycznej i rekreacyjnej oraz zwiększenie zdolności do samooczyszczania rzek.

Koalicja Czas na Odrę

Koalicja Ratujmy Rzeki

Koalicja Ratujmy Rzeki

<http://www.ratujmyrzeki.pl/>

<https://pl-pl.facebook.com/RatujmyRzeki/>

<https://twitter.com/RatujmyRzeki>

Koalicja Czas na Odrę

koalicja@odra.pl

<https://twitter.com/OdraRiver>

www.odra.pl

*ZAŁĄCZNIK

Plany inwestycyjne na Odrze wynikające z obecnych dokumentów planistycznych i strategicznych w zakresie gospodarowania wodami

Krajowy Program Żeglugowy do roku 2030 i Program przeciwdziałania niedoborowi wody

Konsultowane niedawno strategiczne plany i programy takie jak Krajowy Program Żeglugowy do roku 2030 i Program przeciwdziałania niedoborowi wody powinny zostać opracowane od początku z uwzględnieniem priorytetowych działań w zakresie odbudowy ekosystemów doliny Odry. W związku z tym należy zrewidować cele Krajowego Programu Żeglugowego do roku 2030, a następujące inwestycje zaplanowane na Odrze nie powinny być obecnie priorytetowo realizowane na Odrze następujące inwestycje zostać z niego obecnie usunięte:

- Modernizacja zabudowy regulacyjnej na Odrze granicznej – Etap II - koszt 556 000 000 zł
- Budowa jazu klapowego na stopniu wodnym Ujście Nysy w km 180,50 rzeki Odry wraz z infrastrukturą towarzyszącą - koszt 211 000 000 zł
- Modernizacja śluzy oraz sterowni na stopniu wodnym Opole wraz z przebudową awanportów - koszt 200 000 000 zł
- Modernizacja śluzy oraz sterowni na stopniu wodnym Ujście Nysy wraz z przebudową awanportów oraz obiektów towarzyszących - koszt 200 000 000 zł
- Modernizacja Kanału Gliwickiego – szlaku żeglownego i jego ubezpieczeń brzegowych- etap I (sekcja V i VI) - koszt 104 000 000 zł

Z Programu przeciwdziałania niedoborowi wody powinno zostać usunięte finansowanie dokumentacji dla następujących inwestycji-na Odrze:

- Budowa stopnia wodnego Lubiąż na rz. Odrze w rejonie wsi Gliniany - koszt 713 300 000 zł
- Budowa stopnia wodnego Ścinawa na rz. Odrze - koszt 714 781 805 zł

Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy

Inwestycje dotyczące regulacji Odry należy też usunąć z przyjętego niedawno Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy. Do inwestycji tych należą:

- Budowa stopnia wodnego Lubiąż na rz. Odrze w rejonie wsi Gliniany
- Budowa stopnia wodnego Ścinawa na rz. Odrze
- Budowa jazu klapowego na stopniu wodnym Ujście Nysy w km 180,50 rzeki Odry wraz z infrastrukturą towarzyszącą

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry

Weryfikacji powinny również ulec zapisy Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry. Z dokumentu należy usunąć zapisy dotyczące planów realizacji inwestycji żeglugowych na Odrze i regulacji rzeki. Są to przede wszystkim następujące inwestycje:

Koalicja Ratujmy Rzeki

<http://www.ratujmyrzeki.pl/>

<https://pl-pl.facebook.com/RatujmyRzeki/>

<https://twitter.com/RatujmyRzeki>

Koalicja Czas na Odrę

koalicja@odra.pl

<https://twitter.com/OdraRiver>

www.odra.pl

- Budowa stopnia wodnego Lubiąż na rz. Odrze w rejonie wsi Gliniany (opracowanie dokumentacji) - koszt 13,2 mln zł.
- Budowa stopnia wodnego Ścinawa na rz. Odrze (opracowanie dokumentacji) - koszt 14,8 mln zł.
- 1B.2/1, 1B.2/2, 1B.2/3 Prace modernizacyjne na Odrze granicznej: Etap I - Prace modernizacyjne na Odrze granicznej w celu zapewnienia zimowego lodołamania Etap II - Modernizacja zabudowy regulacyjnej na Odrze granicznej - koszt 515,2 mln zł.
- Korekta łuków na Odrze skanalizowanej na odcinku RZGW we Wrocławiu od stopnia wodnego Malczyce w km 300,00 do ujścia Warty w km 617,60 (opracowanie dokumentacji) - koszt 3 mln zł.
- Korekta łuków na Odrze skanalizowanej na odcinku RZGW we Wrocławiu od ujścia Nysy Kłodzkiej w km 181,30 do stopnia wodnego Malczyce w km 300,00 - koszt 3 mln zł.
- Przebudowa śluzy małej w Brzegu z dostosowaniem do parametrów min. IV klasy drogi wodnej - koszt 30,6 mln zł.

Finanse zaplanowane na powyższe inwestycje powinny zostać przeznaczone na konkretny program działań w zakresie renaturyzacji Odry.

WSTRZYMANIE OBECNIE TRWAJĄCYCH INWESTYCJI NA ODRZE:

- Kontrakt na roboty 1B.1/1 (a): Odbudowa zabudowy regulacyjnej rzeki Odry - przystosowanie do III klasy drogi wodnej, na odcinku od miejscowości Ścinawa do ujścia Nysy Łużyckiej – Etap II.
- Kontrakt 1B.2/1: Prace modernizacyjne na Odrze granicznej, Etap I – Prace modernizacyjne w celu zapewnienia zimowego lodołamania – Część 1.
- Kontrakt 1B.2/2: Prace modernizacyjne na Odrze granicznej, Etap I – Prace modernizacyjne w celu zapewnienia zimowego lodołamania – Część 2.
- Kontrakt 1B.2/3: Prace modernizacyjne na Odrze granicznej, Etap I – Prace modernizacyjne w celu zapewnienia zimowego lodołamania – Część 3.

Koalicja Ratujmy Rzeki

<http://www.ratujmyrzeki.pl/>

<https://pl-pl.facebook.com/RatujmyRzeki/>

<https://twitter.com/RatujmyRzeki>

Koalicja Czas na Odrę

koalicja@odra.pl

<https://twitter.com/OdraRiver>

www.odra.pl